

AUGSTSKOLU LOMA SABIEDRĪBĀ UN TO FINANSĒŠANA

14.12.2023

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

AUGSTSKOLAS KĀ IESPĒJU RADĪTĀJI INDIVĪDAM, UZŅĒMUMIEM UN VALSTIJ

augstskolas kā
cilvēkresursu un
profesionālo
kompetenču
attīstītāji

augstskolas kā
zināšanu un
inovāciju avoti

augstskolas kā
sabiedrības un
tautsaimniecības
līdzdalībnieki un
līderi

augstskolas
kā nākotnes
vajadzību
nodrošinātāji

augstskolas kā
mākslinieciskās
jaunrades un
kultūras
veicinātāji

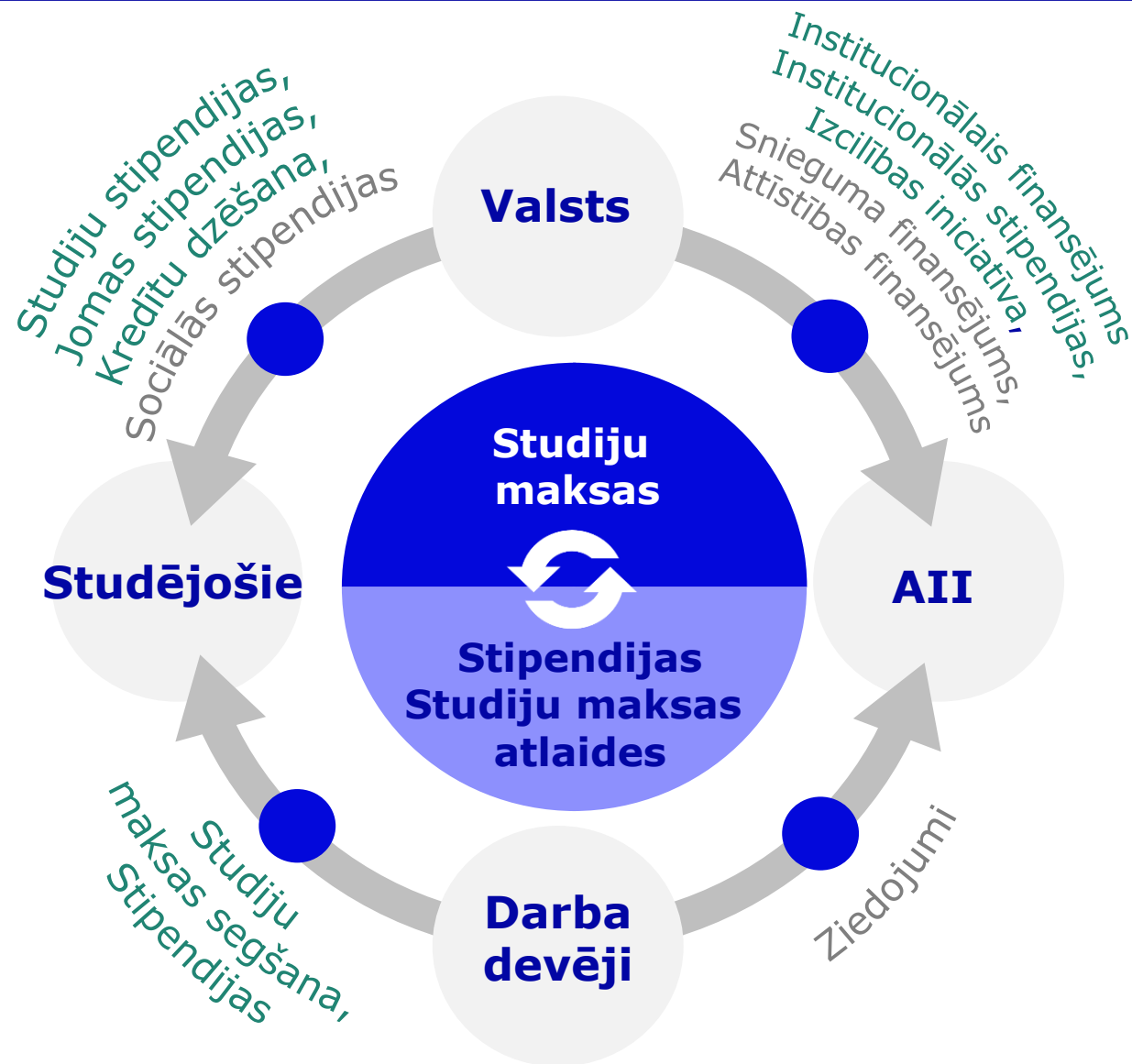
Pārskatām sabiedrības līgumu ar augstskolām:

- ✓ institucionālais finansējums – maksājam par rezultātu, nevis procesu
- ✓ vadība caur snieguma kritērijiem

INSTITUCIONĀLAIS FINANSĒJUMS – BRĪVĪBA AUGSTSKOLĀM SASNIEGT REZULTĀTU

- Maksājam par rezultātu
- Sniedzam brīvību sasniegt rezultātu
- Maksājam pa tiešo ieguvējam
- Mudinām darba devējus ieguldīt darbinieku sagatavošanā

**Principi, pie kā
pieturamies**

PĀREJA UZ INSTITUCIONĀLO FINANSĒJUMU

Institucionālā

finansējuma ietvaros

augstskolas lems, cik studentu uzņemt studiju vietās bez maksas, cik par maksu, cik ar līdzmaksājumu

Ministrija turpinās slēgt līgumus ar augstskolām par sagatavojamo speciālistu skaitu, kas ir īpaši svarīgi valstij – pedagoģu, veselības aprūpes speciālistu, STEM jomu absolventu sagatavošana

2. PĪLĀRA EVOLŪCIJA

Līdz šim – tikai zinātnes kritēriji	No 2023. gada rudens – absolventu nodarbinātība	Turpmāk – paplašinām snieguma rādītājus
Nodarbinātie jaunie zinātnieki	Latvijā nodarbinātie absolventi, svērti ar jomas un darba tirgus iztrūkuma koeficientu	Augstskolu iesaiste tālākizglītībā
Doktora grādu ieguvušie	Absolventi, kas nodarbināti kvalificētajos amatos	Akadēmiskā personāla un studējošo ilgstoša akadēmiskā mobilitāte
Starptautisko pētījumu finansējums		Atdeve no augstākās izglītības
P&A līgumdarbu piesaistītais finansējums		
Radošo un māksliniecisko projektu finansējums		

INSTITUCIONĀLĀ FINANSĒJUMA IZMĒĢINĀJUMPROJEKTS

Institucionālais finansējums sniedz lielākas iespējas sasniegt rezultātu, sniedzot lielāku autonomiju

Lai ieviestu institucionālo finansējumu, ministrijas ieskatā iestādei ir jābūt:

- ar jau esošu augstu kvalitātes latiņu
- ar attīstītu pārvaldības sistēmu
- ar attīstītu finanšu sistēmu
- ar spēcīgu kvalitātes nodrošināšanas sistēmu
- ar gatavību un vēlmi ieviest institucionālo finansējumu
- ar stratēģisku redzējumu

INSTITUCIONĀLĀ FINANSĒJUMA IZMĒĢINĀJUMPROJEKTS

Institucionālais finansējums ir nākamais attīstības solis 30 gadus vecai augstākās izglītības finansēšanas sistēmai.

Institucionālās finansēšanas mērķis ir dot lielāku autonomiju augstskolām, vienlaicīgi vērtējot rezultātu, nevis procesu.

Nemot vērā institucionālā finansējuma novitāti, ir nepieciešams veidot lokālu eksperimentu, kas neskars visu sistēmu, lai:

Ministrija iegūtu pieredzi nepieciešamā regulējuma izstrādē un nepieciešamības veidā to ātri koriģētu

Augstskolas iegūtu pieredzi institucionālā finansējuma ieviešanā un nepieciešamības gadījumā varētu to nodot pārējām

Izvērtētu institucionālā finansējuma sistēmas efektivitāti un spēju sasniegt mērķus

PRIEKŠNOSACĪJUMI	AUGSTSKOLAS ATBILSTĪBA
ATTISTĪTA PARVALDĪBA	
Pārmaiņu ieviešanas plāns studiju programmu klāsta attīstībai	Izstrādāts plāns studiju programmu klāsta attīstībai, nodrošinot līdzekļu efektīvāku izmantošanu.
Izvērtēta pārvaldības sistēma ar ārēju novērtējumu	Ieviesta pārvaldības sistēma ar skaidriem padomes, rektora un fakultāšu dekānu atbildības jomām, kompetencēm un pienākumiem, saņemts ārējais vērtējums, ISO 9001:2015, EFQM kvalitātes vadības sistēma vai tml.
Stratēģiskā pārvaldība	Izveidota stratēģisko rādītāju kontroles sistēma, nodrošinot datu kaskādi un monitoringu
Iekšējās pārvaldības politikas	Augstskolas padome apstiprinājusi iekšējās pārvaldības politikas, kas nodrošina universitātes darbības caurredzamību un atbilstību labās prakses piemēriem
FINANŠU SISTĒMA	
Budžetēšana	Ieviesta iekšējā budžetēšanas sistēma, kas nodrošina konkrētu KPI noteikšanu visām universitātes struktūrvienībām un rezultātu finansēšanu
Autonoma programmu finanšu uzskaitē	Izstrādāti studiju vietas vai studiju programmas pašizmaksu noteikšanas aprēķini, kas ļauj sekot valsts budžeta līdzekļu izlietojumam un pieņemt informētus, pamatotus lēmumus par studiju maksu vai līdzmaksājumu
Ieviesta vienota darba samaksas kārtība	Ieviesta vienota darba samaksas kārtība, amatu katalogs
KVALITĀTES NODROŠINĀŠANA	
Akadēmiskā personāla vērtēšana	Notiek regulāra akadēmiskā personāla novērtēšana, zinātnes universitātei ieviesta tenūra
Augsts novērtējums zinātnisko institūciju izvērtēšanā	Saņemts vismaz 4 kā vidējais vērtējums starptautiskajā zinātnisko institūciju izvērtējumā
Atbilstība klasifikācijai starptautiskajos reitingos	Augstskolas darbības rezultāti nodrošina kvalificēšanos starptautiskajiem reitingiem (QS vai Times Higher Education Rankings, Academic Ranking of World Universities)

PIEEJAMĀIS FINANSĒJUMS

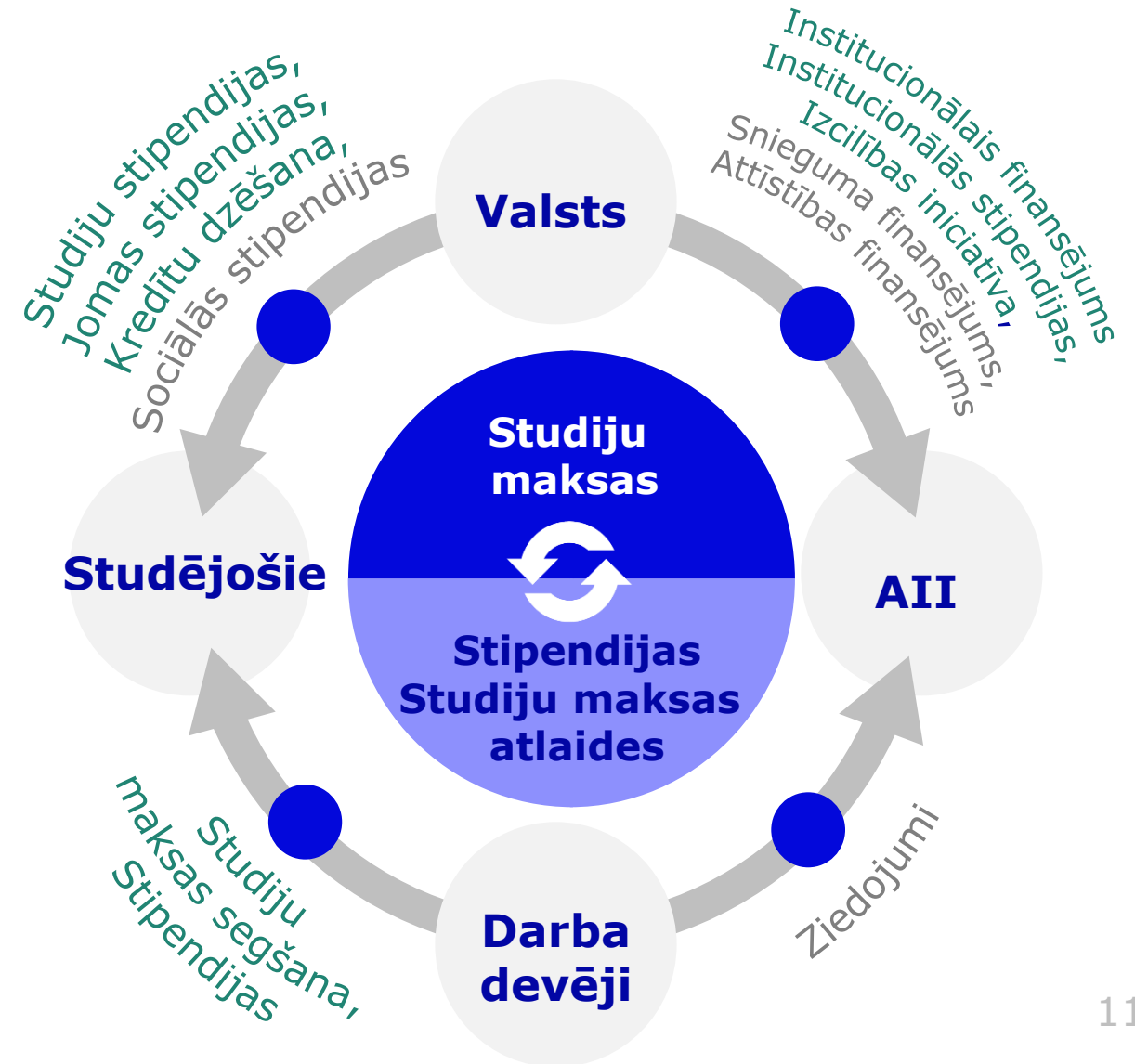
Pozīcija	2024. gads	2025. gads	2026. gads	Turpmāk katru gadu
Esošais finansējums augstākajai izglītībai				
Studiju finansējums:	141 629 332	141 778 881	141 542 677	141 542 677
IZM	96 355 154	96 504 703	96 268 499	96 268 499
VM	21 409 667	21 409 667	21 409 667	21 409 667
ZM	12 752 631	12 752 631	12 752 631	12 752 631
KM	11 111 880	11 111 880	11 111 880	11 111 880
Snieguma finansējums	13 225 828	13 225 828	13 225 828	13 225 828
Citi pasākumi 2023.gada budžeta veidošanas procesā atbalstītā prioritārā pasākuma "Augstākā izglītība" ietvaros				
Tenūras profesūras fonds	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Pedagogu sagatavošanas pasākumi- stipendijas, studiju un studējošo kreditu dzēšana u.c.	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Akreditācijas funkcijai	273 648	273 648	273 648	273 648
Piešķirtais prioritārā pasākuma "Snieguma finansējuma augstākajā izglītībā un zinātnē īpatsvara pakāpeniska palielināšana" finansējums no 2024. gada (74.resors)				
Augstākās izglītības un zinātnes snieguma finansējuma palielinājums	5 950 000	5 950 000	5 950 000	6 450 000
Mikrokvalifikāciju ieviešanas izmēģinājumsprojekts	500 000	500 000	500 000	0
Studējošo, absolventu un bez diploma eksmatrikulēto aptauja	50 000	50 000	50 000	50 000
Zinātnes bāzes finansējuma pieaugums	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Piešķirtais prioritārā pasākuma "Pilotprojekts augstākās izglītības institucionālā finansējuma ieviešanai 2024. gadā " finansējums no 2024. gada				
Institucionālā finansējuma izmēģinājumsprojekts	3 300 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Kopā				

INSTITUCIONĀLAIS FINANSĒJUMS – BRĪVĪBA AUGSTSKOLĀM SASNIEGT REZULTĀTU

Institucionālais finansējums:

- **I pīlārs** līdz ar minimālo algas likmju grafiku pieaudzis par **16 MEUR 2024.gadā**
- **No 2026.g. vismaz 10% no I pīlāra** tiek pārdalīts atbilstoši rezultātam- absolventu skaits, jomu koeficients
- **Finansējam tenūras profesorus – 3 MEUR gadā zinātņu universitātēs**

Augstskolu daļa

I PĪLĀRA AKTUALIZĀCIJAS PRINCIPI

Galvenais mērķis ir studiju kvalitāte

Akadēmiskais personāls ir kvalitātes garants

Izmēģinājumprojekta ietvaros piešķir finansējumu, lai celtu **PLE skaitu** profesoriem, un asociētajiem profesoriem celtu akadēmisko amatu **vidējo atlīdzību uz PLE**

Bloka dotācijas mērķis – nodrošināt konkurētspējīgu akadēmiskā personāla atlīdzību un citas izmaksas.

Rēķinām kā $\text{alga} * 1,48 * \text{jomas koeficients}$

0.48 – materiālu, atbalsta, infrastruktūras un citas izmaksas uz vienu akad. pers. soc. zinātnēs

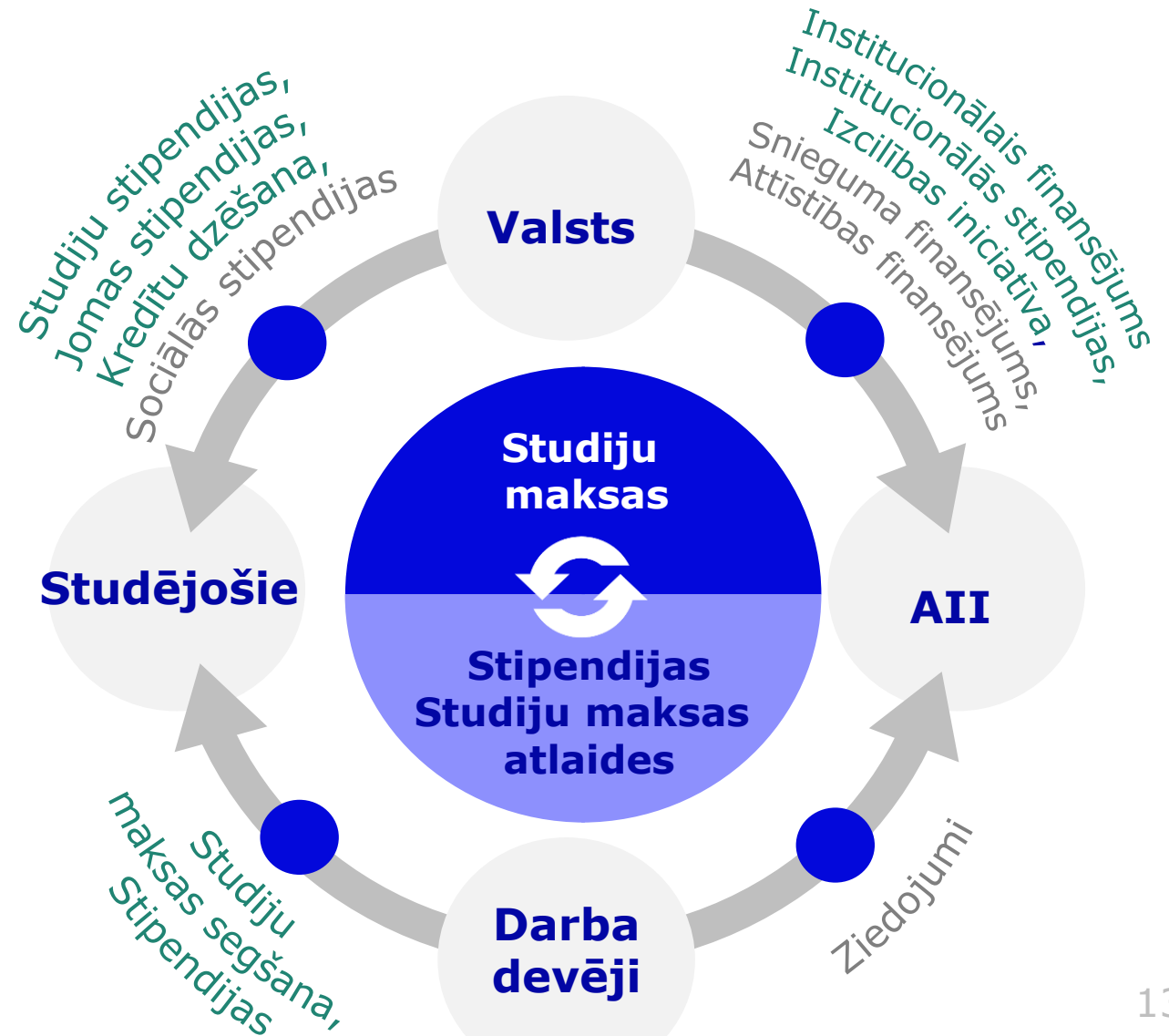
Jomas koeficients ļauj risināt dārgākas vs lētākas jomas

INSTITUCIONĀLAIS FINANSĒJUMS – BRĪVĪBA AUGSTSKOLĀM SASNIEGT REZULTĀTU

**Mērķēti atbalstām tos,
kurus vēlamies atbalstīt.**

- **Studiju stipendijas – finansējums izcilākajiem**
- **Jomas stipendijas – finansējums specifisko jomu studējošajiem (pedagogi)**
- **Valsts garantētie studiju un studējošo kredīti**
- **Kredītu dzēšana – atbalsts pedagogiem pēc absolvēšanas**
- **Sociālās stipendijas - Studēt gods**

Studējošo daļa

MIKROKVALIFIKĀCIJU IEVIEŠANAS IZMĒĢINĀJUMPROJEKTS

Pieaug nepieciešamība apgūt jaunas prasmes viscaur karjerai

Jau šobrīd iedzīvotāji pēc 40 gadu vecuma pelna būtiski zemākas algas nekā jaunāki darbinieki

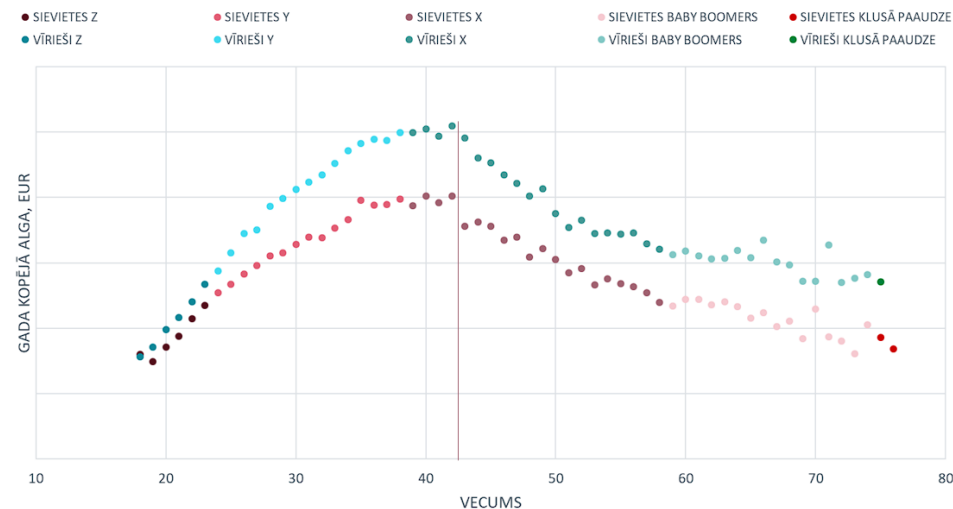
IZM kā risinājumu saredz mikroqualifikāciju ieviešanu

Tomēr līdz šim Latvijā tādas nav pastāvējušas

Pirms regulēt, IZM vēlas sekot Īrijas piemēram un veidot mikroqualifikāciju izmēģinājumu projektu

Augstskolas varēs pieteikties ar savu redzējumu

PAAUDŽU ATALGOJUMA ATŠKIRĪBAS

FONTES

MICROCREDS

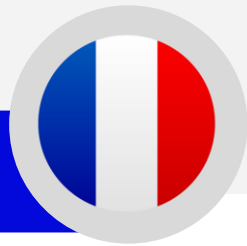
**GAME-CHANGING
CAREER GROWTH
JUST GOT REAL**

Short, flexible & accredited courses
www.microcreds.ie

Irish Government
HCI Human Capital Initiative
IRISH UNIVERSITIES
This project is funded by the Higher Education Authority under Human Capital Initiative Pillar 3, Innovation and Agility.

IZCILĪBAS INICIATĪVAS CITĀS VALSTĪS

- Sāka 2008. gadā
- Attīstīja 10 reģionālos izcilības centrus augstākajā izglītībā
- Apvienoja 38 universitātes un pētnieciskās organizācijas
- 5 mljrd. EUR

Francija

- Izveidoja konkursu zinātnes universitātēm
- Piešķir finansējumu universitāšu globalizācijas veicināšanai
- 1.9 mljrd. EUR 2007-2012

Dānija

- Kopš 2006. gada veido izcilības iniciatīvas
- Pirmās divās kārtās, 2006. un 2007. gadā uz 5 gadiem kopā piešķīra 1.8 mljrd. EUR
- Veido izcilības zinātnes klāsterus un izcilības universitātes
- No 2019. līdz 2026. gadam, 10 izcilības univeristātes un 1 universitāšu konsorcijs kopā saņems 148 MEUR ik gadu

Vācija

INSTITUCIONĀLAIS FINANSĒJUMS – BRĪVĪBA AUGSTSKOLĀM SASNIEGT REZULTĀTU

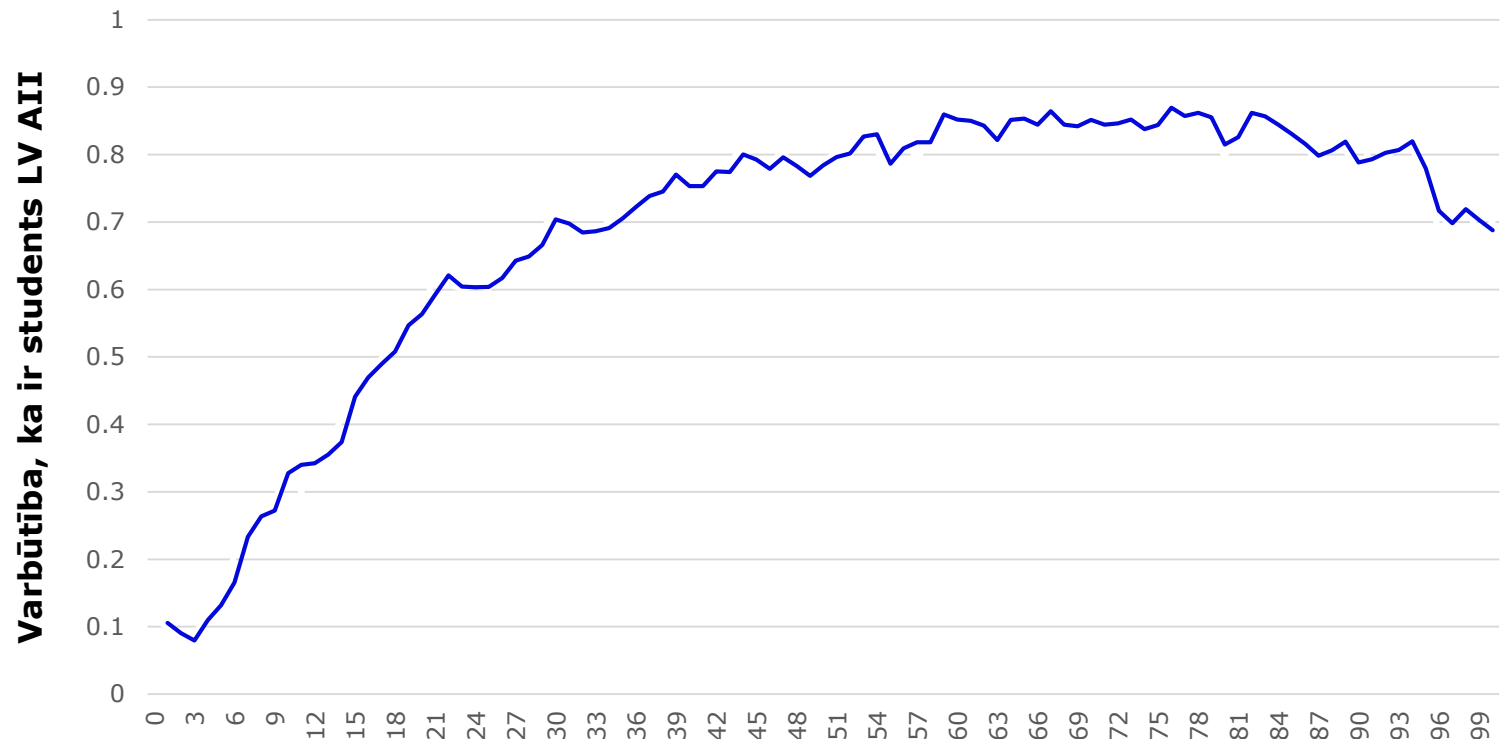
Izcilības iniciatīva:

- Labākie skolēni neizvēlas studēt Latvijas augstskolās
- 5 gadu laikā, šādi esam zaudējuši 200 augsti spējīgos vidusskolas beidzējus - 1 SSE Rīga apmērs
- Trūkst augstskolu ambīciju pēc izcilības
- Konkursa kārtā piešķiram finansējumu pāris AII transformācijai
- +20 MEUR katru gadu

Augstskolu daļa

Varbūtība, ka būs students LV AII
pēc matemātikas CE iegūtajiem %

Paldies!

Izglītības un zinātnes
ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

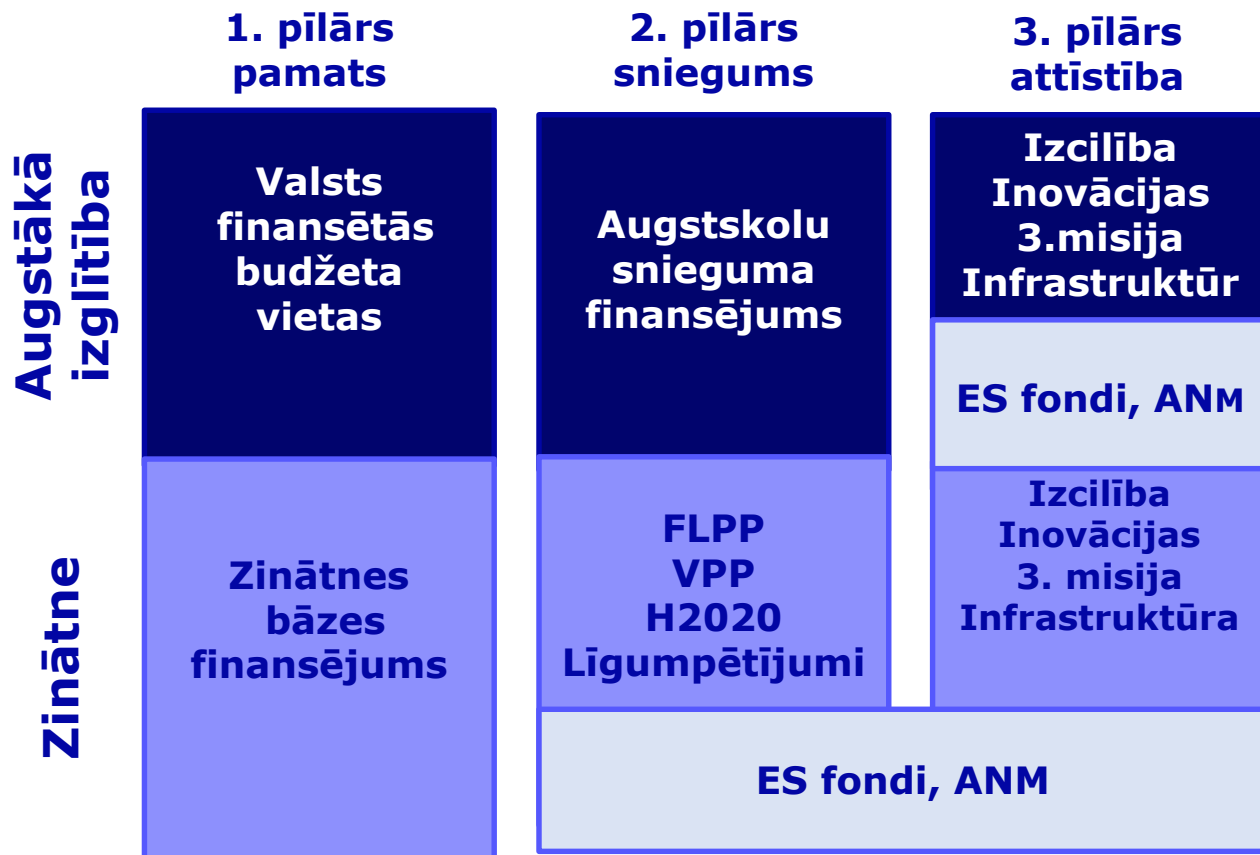
Nr. p.k.	Prioritārā pasākuma nosaukums	Apstiprinātais papildu valsts budžeta finansējums, euro				
		2024.gadam	2025.gadam	2026.gadam	Turpmākā laikposmā līdz pasākuma pabeigšanai (ja tas ir terminēts)	turpmāk ik gadu (ja pasākums nav terminēts)
1	Akadēmiskā personāla atlīdzības grafika izpilde	7 755 561	7 755 561	7 755 561		7 7 55 561
2	Valsts augstskolu padomju darbības nodrošināšana	1 607 334	1 555 759	1 118 628		1 118 628
3	Latvijas dalības nodrošināšana Eiropas Kodolpētījumu organizācijā (CERN) pirmsiestāšanās dalībvalsts statusā	409 864	1 131 321	1 937 930		1 937 930
4	STEM skolotāju sagatavošanas programma 3 gadiem	310 000	310 000	310 000	310 000	

Nr. p.k.	Prioritārā pasākuma nosaukums	Papildus nepieciešamais valsts budžeta finansējums, euro				
		2024.gadam	2025.gadam	2026.gadam	Turpmākā laikposmā līdz pasākuma pabeigšanai (ja tas ir terminēts)	turpmāk ik gadu (ja pasākums nav terminēts)
1	Snieguma finansējums augstākajā izglītībā un zinātnē īpatsvara pakāpeniska palielināšana	11 500 000	11 500 000	11 500 000		11 500 000
2	Pilotprojekts augstākās izglītības institucionālā finansējuma ieviešanai no 2024.gada 1.septembra	3 300 000	10 000 000	10 000 000		10 000 000
3	Inovatīvas valsts digitālās pārvaldības zinātniskās un mācību kompetences attīstība ar tenūra modeli un studiju programmu	632 102	813 707	996 892		996 892

ESOŠAIS FINANSĒŠANAS MODELIS AUGSTĀKAJĀ IZGLĪTĪBĀ

Ieviests no 2015. gada

(balstoties uz Pasaules Bankas pētījumu)

Trūkumi I pilāra finansējumā:

Nepietiekama elastība, pretrunā augstskolas padomes kompetencei: apstiprināt budžetu un pārraudzīt augstskolas un valsts sadarbības un finansēšanas līguma darbību

Administratīvi sarežģīts

Nenodrošina pietiekamu darba devēju iesaisti

Modelis primāri ir vērsts uz studiju vietu aizpildīšanu

PĒC IZMĒGINĀJUMPROJEKTA

Institucionālā finansēšana visās augstākās izglītības iestādēs

Trīs scenāriji:

Pāreja esošā finansējuma ietvaros

Pāreja ar finansējuma pieaugumu institucionālā finansējuma ietvaros

Virzība uz izcilību un izcilības iniciatīvas veidošana

Scenārijs	2024. gads	2025. gads	2026. gads	Turpmāk katru gadu
A: Attīstība esošā finansējuma apmēros	0	0	0	0
B: Izmēģinājumprojekta rezultātos balstīta sistēmiska pāreja uz institucionālo finansējumu	0	0	12 847 961	12 847 961
C: Virzība uz pasaules līmeņa izcilību	20 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000